

## GÜVEN TURAN'IN "ZEMBEREK" ADLI ÖYKÜ KİTABINDAKİ İZLEKLER VE FANTASTİK UNSURLAR

Selami ÇAKMAKCI<sup>1</sup>  
Melike ÇİFTÇİ<sup>2</sup>

### ÖZ

Güven Turan'ın edebiyat yolculuğundaki ilk durağı şiiirdir. "60 kuşağı şairleri" arasında değerlendirilen sanatçı, aynı zamanda öykü, roman, eleştiri ve deneme gibi edebiyatın birçok türünde de eser vermiştir. Sanatçı, ilk öykü kitabı "Düş Günler"den yirmi yıl sonra yayınladığı "Zemberek" adlı öykü kitabıyla okuyucuya kültürel bir atmosferle kurulmuş ve aynı zamanda fantastik ve mitik bağlantılarla örülmüş yeni metinler sunar. On iki öykünün yer aldığı "Zemberek" in bazı metinlerinde gerilim ve korku unsurları yoğun bir şekilde hissedilirken, bazıları daha dingin bir yapı gösterir. Öykülerdeki gerilim unsuru en üst seviyede olan olayların "zemberek" gibi boşalmaya başlamasıyla birlikte öykünün kurgusu yavaş yavaş çözülmeye başlar. Bu "zemberek", bazen öykülerdeki başkişilerin elinden bazen de bir "kadın" karakterin entrik kurguda öne çıkmasıyla birlikte çözülür. Edebiyatın birçok türünde önemli bir konuma sahip "kadın" karakterler "Zemberek" öykü kitabındaki metinlerin de önemli bir unsurudur. Bu kitaptaki öykülerde kadınlar, bazen bir cinayetin faili konumunda yer alırken bazen de sanatla çerçevelenmiş olayların son dokunuşunu yaparlar. Bu çalışmada "Zemberek" adlı öykü kitabındaki izleklerle birlikte, metinlerde öne çıkan fantastik ve mitik unsurlar irdelenecektir.

**Anahtar Kelimeler:** Fantastik, İzlek, Korku, Gizem, Kadın

## THEMES AND FANTASTIC ELEMENTS IN GÜVENTURAN'S STORYBOOK "ZEMBEREK"

### ABSTRACT

Güven Turan's first stop on his journey to literature is poetry. The artist, considered among the "60 generation poets", has also produced many types of literature such as story, novel, criticism, and essay. The artist, published twenty years after his first book "Düş Günler", published his storybook "Zemberek", presents the reader new texts produced with a cultural atmosphere and at the same time knitted with a fantastic and mythical connection. In some of the texts of the "Zemberek" story book, which includes twelve stories, the elements of tension and fear are felt intensely, while others show a more calm structure. When the tension element in the stories is at the highest level, the fiction of the story begins to be solved slowly as the events begin to unfold like "zemberek". This "zemberek" is sometimes solved with the hands of leading actor in the stories and sometimes with the plot of a "woman" character coming to the forefront. The "woman" characters, having an important position in many forms of literature, are also an important element of the texts in the storybook. In the stories in this book, women sometimes act as the perpetrator of a murder, but sometimes they act as the last touch of art-framed events. In this study, fantastic and mythical elements, which are prominent in the texts, will be examined together with the themes in the storybook "Zemberek".

**Keywords:** Fantastic, Themes, Horror, Mystery, Woman

<sup>1</sup> Dr. Öğretim Üyesi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, e-posta: [selamicak23@hotmail.com](mailto:selamicak23@hotmail.com) ORCID: 0000-0002-3350-0373

<sup>2</sup> Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Yüksek Lisans Öğrencisi, e-posta: [melikeciftci@outlook.com](mailto:melikeciftci@outlook.com) ORCID: 0000-0001-8806-9990

Received/Geliş: 15/01/2019 Accepted/Kabul: 27/03/2019, Research Article/Araştırma Makalesi

Cite as/Alıntı: Çakmakçı, S., Çiftçi, M. (2019), "Güven Turan'ın "Zemberek" Adlı Öykü Kitabındaki İzlekler ve Fantastik Unsurlar", *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, cilt 28, sayı 1, s. 30-43.

## Giriş

Güven Turan, şiir, roman, öykü, deneme ve eleştiri gibi edebiyatın birçok türünde eser verir. Edebiyata şiirle başlayan sanatçı, “60 Kuşağı”nın şairleri arasında yer alır. Güven Turan, bir röportajda şiiriyle ilgili olarak şunları söyler: “İlk şiir yazmaya başladığım günlerden bu yana sürdürdüğüm bazı prensiplerim var elbette. Örneğin alabildiğince az sözcükle, tam karşılığı olan sözcükle meramımı anlatmak” (Tüzün, 2006, s. 65). Yazar, şiirlerinde takındığı bu tavrı kısa öykülerinde de devam ettirmiş gibidir. Öykülerinin geneli birkaç sayfalık bir uzunluğa sahip olmasına rağmen içerik olarak yoğun bir anlatıma sahiptir. Öykülerin kültürel unsurlarla desteklenmesi de bu yoğunluğu artıran bir etkidir. Doğan Hızlan, yazarın öyküleriyle ilgili olarak “öykülerinde anlar-kişiler bir dekorun, bir mahallin içinde var olurlar, oranın tarihi, tarihin içindeki insanlar da yer alır” (Hızlan, 2015, s. 6) der.

Yazar, “Yunus Nadi Yayınlanmış Öykü Kitabı Ödülü”nü aldığı “Düş Günler” adlı öykü kitabından yirmi yıl sonra “Zemberek” adlı öykü kitabıyla okuyucusunun yeniden karşısına çıkar. Zemberek, “saatlerin çeşitli parçalarını harekete geçiren yay” (Parlatır, 1998, s. 2504) anlamına gelir. Öykülerde de entrik unsurlarla birlikte kurulmaya başlanan zemberek, merak unsurunun en yüksek noktaya ulaştığı yerde boşalmaya<sup>3</sup> başlar.

“Zemberek” adlı öykü kitabı toplamda on iki öyküden meydana gelmektedir. Yer yer durum ve olay öyküsü özelliklerinin birlikte görüldüğü öykü kitabındaki izlekler ortak bir başlık altında toplanmaya çalışılmıştır. Bu öyküleri okuyucuda yarattıkları izlenim bakımından ikiye ayırmak mümkündür. Kitaptaki bazı öykülerde atmosfer korku ve gerilim üzerine kuruluyken, bazı öykülerde ise daha durağan bir yapı görülür. “Dönüşüm”, “Çağ Taşkını”, “Frenhofer’in Gecesi”, “Şövalye ve Şeytan”, “UltimaThule: Yedikule”, “Çember” ve “Kapan” öykülerinde yazar, okurda devam ve merak hissi uyandırarak gizem ve gerilime yaslı bir anlatımı tercih eder. Bu öykülerde daha çok korku, dehşet ve merak duygularına seslenilir. “Son Sonnet”, “Kedi Beşiği”, “Etüt”, “Kısa Gün” ve “Kardelenin Masalı”nda ise yazar, daha durağan öykülere yer verir. Bununla birlikte Güven Turan’ın bazı öykülerinde fantastik ve mitik bağıntıların da ön plana çıkması öyküleri bu açıdan da irdelemeyi gerekli kılar. Bu özellikleriyle ön plana çıkan “Dönüşüm”, “Şövalye ve Şeytan” öyküleri kitaptaki diğer öykülerden farklı olarak fantastik ve mitik unsurlar içermesi yönüyle de irdelenecektir.

## 1. Fantastik Unsurlar ve Mitik Bağıntılarla Örülü Öyküler

Bu çalışmamızda “Zemberek”te yer alan öyküleri izleksel olarak incelerken yazarın kitaptaki bazı öykülerinde ön plana çıkan fantastik ve mitik bağıntıları da irdelleyeceğiz. Güven Turan, öykülerinde oluşturduğu fantastik kurgularla zengin bir edebî muhteva oluşturur. Berna Moran fantastiği, “gerçekçiliğin mekân, zaman, karakter kavramlarını, canlı cansız ayrımını tanımayan ve bildik dünyamızın ötesinde alternatif bir dünyayı işin içine katan anlatıların tümüne verilen bir ad” (Moran, 1994, s. 60) olarak tanımlar. Öykülerinin bir kısmında fantastik bir kurguyla karşılaştığımız Güven Turan, anlatımda aynı zamanda mitolojik öğelerden de faydalanır. “Mitler, yaşamlarımıza yansıyan ve

<sup>3</sup>Zembereği boşalmak veya boşanmak” ayrıntılı bilgi için bkz. Parlatır, İ., 1998. Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

onlara biçim veren evrensel ve zamanı belirsiz öykülerdir. İsteklerimizi, korkularımızı, özlemlerimizi irdeler bize insan olmanın anlamını anımsatan anlatılar sunarlar”(Armstrong, 2006, s. 6). Güven Turan, mitoloji ile ilgili olarak, “insanlığın geçmişinin tanınmasında mitoloji en sağlam tarih kitabından daha iyidir; derinliğiyle kavrar insanı, düşlerini bile anlatır”(Hızlan, 2015, s. 6)tespitinde bulunur.“Zemberek”te yer alan “Dönüşüm” adlı öykü tam anlamıyla yılan mitosları üzerine kurgulanır. Öyküde Yunan mitolojisinde “Tanrı Apollon’un Parnassos eteğindeki bir subaşında bulup öldürdüğü yılan”(Erhat, 2007, s. 260) olan Pyton ve Anadolu mitolojisinde “yılanların efendisi olan insan başlı dev bir yılanın adı”(Öztürk, 2009, s. 891)olan Şahmeran’a göndermelerde bulunulur:

*“İnsanlar! dedi, tıslayan bir sesle, ‘hem Pyton’u yaratırlar, hem Şahmeran’ı, sonra da inanmazlar yarattıklarına! Ben Melusina’yım. Döndüm”* (Turan, 2009, s.32).

“Dönüşüm” öyküsünde yılan mitoslarıyla bağlantılı bir metinden yola çıkarak düş mü gerçek mi olduğunu kestiremediği bir olayla karşı karşıya kalan bir kişinin öyküsü anlatılır. Öykünün kurgusu yarı insan yarı yılan olan “Melusine” miti üzerine oturtulur. “Melusine” ile ilgili anlatılan söylene şöylece şöyledir:

*“Melusine öyküleri 11. ve 14. yüzyıllar arasında Batı Avrupalı Ortaçağ insanının düş gücünü yansıtır. Bu öykülerde genellikle bir şövalye, Melusine adlı peri kızı ile bir çeşme yanında karşılaşır, ona âşık olur ve kendisiyle evlenmeye ikna eder. Ancak Cumartesi günleri Melusine’nin belden aşağı yılan biçimine girdiği için, onun bir koşulu vardır. Kocası, haftada bir gün – Cumartesi günü- onu görmeye çalışmayacaktır; aksi hâlde kadın, sonsuza dek ortadan kaybolacaktır. Uzun yıllar mutluluk ve görkem içinde yaşarlarken, bir gün merakını yenemeyen kocası, karısını yasaklı günde kapı deliğinden gözetler ve onun, belden yukarısının insan, belden aşağısının yılan, siren, denizkızı ya da ejderha şeklinde bir yaratık olduğunu görür. İhanete uğrayan kadın, çılgınlarla ortadan kaybolur. Artık ya yalnızca geceleri pencerelerden odaya süzülüp çocuklarını göz yaşları içinde görmeye gelir ya da biri ölünce terk edilen bir kalede görülür”* (Tez, 2008, s. 100).

Turan’ın öykülerinin büyük bir çoğunluğunda öne çıktığı görülen kadın faktörü bu öyküde de kendini gösterir. Adı Melusina olan bu kadının, Hindistan’da kaybolan bir arkadaşının kâğıtları arasında bulduğu bir metni, öyküdeki gerilimin odağında bulunan adama okutmasıyla gerilimin zembereği de kurulmaya başlar. Melusina’nın adama okuttuğu metinde uykuyla uyanıklık arasında bir yerde iken gördüklerinin gerçek mi yoksa zihninin kendisine oynadığı bir oyun mu olduğunu kestirememiş bir kişinin öyküsü vardır. Duvardaki afiş ve cibinlikli bir yatak dışında bomboş olan bir odada korku ve gerilim hâkimdir. Yatakta bulunan cibinlik zaten gizemle dolu olan bu odanın netleşmesini engelleyerek öykünün atmosferini tamamlayıcı bir unsur olur. Ortamın karanlığını beyaz cibinlik daha da bulanık hâle getirirken bu cibinliğin üzerinde beliren simsiyah bir kitle yavaş yavaş bir dönüşüm geçirmeye başlar ve yılanın kafası bir kadın kafasına dönüşür. Jean-LucSteinmetz’e göre, fantastiğin en önemli izleklerinden birisi dönüşümdür:

*“Fantastik ortamda en etkin dinamik izlek, öyle görünüyor ki, gerçeklikten gerçeküstüne geçişi sağlayan ve mucizeye izin veren başkalaşımdır. Bununla*

*birlikte, gerçek bir nedensel'doğüstü' koleksiyonu olan Ovidius'un antik Başkalaşım'ını anlamsızın kavranamaz bir tarzda ortaya çıktığı ve metnin sonunda bir haşere gibi dışarı süpürüldüğü Kafka'nın aynı adı taşıyan eserinden ayırt edilen nitelikleri çok iyi hesaplamak gerekir” (Steinmetz, 2006, s. 42).*

Metni okuyan ve okuduğu metnin etkisinde kalan adam, aynı olayı rüyasında kendisi de yaşar. Melusina'nın kafasının dev bir yılan kafasına dönüştüğünü görür:

*“Kadın birden çekti yüzünü adamın boynundan. Ağzı alabildiğine açıldı adamın, gözleri irileşti. Ses çıkmadı boğazından. Karşısında iri, üçgen biçimi bir dev yılan kafası duruyordu. Gözleri sarı sarı ışıltıyordu. Gözbebekleri yukarıdan aşağıya iniyordu, bir çizgi halinde. Gövdesi, boynu hâlâ bir kadının gövdesiydi, boynuydu” (Turan, 2009, s.32).*

Todorov'a göre ise metnin fantastik olduğunu tespit etmede en önemli ölçüt yaşanan kararsızlık durumudur: *“Metnin anlattığı dünyada doğüstü (ya da doğüstü gibi duran) bir olay –bir eylem- meydana gelir; sırası geldiğinde bu olay örtük okuyucuda (ve genellikle öykünün kahramanında) bir tepki uyandıracaktır: İşte bu tepkiyi 'kararsızlık' diye adlandırıyoruz ve bu tepkiyi uyandıran metinlere 'fantastik' diyoruz” (Todorov, 2017, s. 104). “Dönüşüm” öyküsünde hem adamın okuduğu metinde hem de kendisinin yaşadığı olayda bu durum gözlenir:*

*“Dikkatini yoğunlaştırıyor: Hiçbir hareket yok. Gözü aldatıyor besbelli onu. Yanılmıyor. Yeniden kımıldıyor karanlık içinde bir karaltı. Pencereleden boşalan ay ışığının bir oyunu mu bu? Belli değil. Belki de uykuyla uyanıklığın arasındaki gerginliğin gözlerine bindirdiği yorgunluğun etkisiyle kirislerde bir şeyin, karaltının kımıldadığını görür gibi oluyor” (Turan, 2009, s.28).*

“Şövalye ve Şeytan” öyküsünde ise savaşta aldıkları ağır yenilgiden sonra caresizce üzülmeye başlayan bir şövalye, bu sırada kendisini şaşkınlığa uğrattak bir olayla karşı karşıya kalır. Bu kişi, heybesini açtığında karşısına çıkan ve kendisine bakan bir çift göz karşısında dehşete düşer. Şövalyenin bu olayı nasıl yorumlayacağı konusunda yaşadığı -Todorov'a göre metnin fantastik olmasını sağlayan unsurlardan birisi olan- kararsızlık durumu bu öyküde de görülür:

*“Kitap'ı yerleştirmek için heybenin kapağını ürkerek açtığımda, gözler ortaya çıkmadı. Ya geceyle çekip gitmişti ya da o uzun yolculuğun, o yıkımın bana oynadığı bir oyundu gördüklerim” (Turan, 2009, s.57).*

Başkişinin düşle gerçek arasında ikilemde kalmasına neden olan ve onun “şeytan” olarak tanımladığı varlık, öyküyü fantastik kılan bir diğer unsurdur. Bu kişi, kendisinin dehşete düşmesine neden olan ve hiçbir hayvanın boynuzuna benzemeyen bir boynuzla sahip olan bu yaratığı şöyle tasvir eder:

*“Öyle ufak bir kafa da değildi; iri bir kafaydı. Korkunç kelimesi bile sıradan kalıyordu, gördüğüm kafayı betimlemek için. Tam tepesinden o daha önce gördüğüm hilal şeklindeki boynuz çıkıyordu. Alnının üstünde çatallı bir başka boynuz vardı. Yuvarlak, sapsarı gözler, heybenin karanlığında parladığı gibi dışarda da parlıyordu. Burnuyla ağzı birdi: Uzun bir domuz burnu geniş bir ağızla bitiyordu. Ağzında sık sıra, küçük ama keskin dişler görülüyordu. Sırıyordu. Kulakları inek kulağını andırıyordu. Onların hemen ardından da*

*kavım kavım koçboynuzları çıkıyordu. Çenesinin tam altından irin rengi bir deri parçası sarmaktaydı. Yüzünün her iki yanından uzun, tilki kızılı tüyler iniyordu”*(Turan, 2009, s. 64).

Korku, insan ruhunu hep bir baskı ve tehdit altına alan olumsuz bir unsur olarak görülmüştür. Ancak *“korkmak, bize bağlı, bizim elimizde olan bir şey değildir”* (Alain, 2016, s. 88). Öyküdeki kişinin çevresindeki olağandışılık onun tehlikeli bir durumla karşı karşıya kaldığını hissettirir. Heybesindeki varlığın daha önce görmediği bir şekle sahip olması ve neden orada olduğunu anlamlandıramaması onun korkuya kapılmasına neden olur. Öykünün başkişisinin yaşadığı bu olağanüstü durumlar onda büyük bir korku ve tedirginlik yaratır.

## **2. Sonlu Bir Sonsuzluk: Ölüm**

Ölüm, insanoğlunun kaçınılmaz bir yazgısıdır. *“Her şeyin yok olduğu, yok olmaktan korktuğumuz, ama yine de yok olmanın ve korkunun varlığında yaşamamız gerektiği gerçeği hayatın en apaçık gerçeklerindedir. Stoik felsefeye inananlar, ölümün hayattaki en önemli olay olduğunu söylerler”*(Yalom, 2001, s. 52). *“Ölümün anlamı, daha baştan itibaren dünyada varlığın sonu olarak, yok oluş olarak yorumlanmıştır”*(Levinas, 2011, s. 39). Ancak ölüm, bir son olmakla birlikte aynı zamanda bir sonda bir başlangıç saklıdır. Yani her ölüm, aynı zamanda yeni bir hayatın başlangıcıdır. Kişi ancak bu gerçeğe inandığında hayattan haz alarak yaşayabilir. Romalı yazar Cicero, gerçek yaşamın aslında bir ölüm olduğunu düşünerek asıl hayatın öldükten sonra başlayacağını söyler: *“Bu yaşam aslında ölümdür, seçme şansım olsaydı bu yaşamın yasını tutardım”* (Cicero, 2016, s. 68). “Logoterapi”nin kurucusu psikolog Frankl için ölüm, *“biyolojik varlık sonlanmakla birlikte ölüm anında tamamlanan yaşamın bütünlüğü geçmişte kalır ve kaybolmaz. Böylece logoterapide ölüm bir yok oluş değil aslında bireyin varoluşunu gerçekleştirmesi”*(Sezer ve Saya, 2009, s. 153)’dir.

Sanatçının incelediğimiz bu öykü kitabında aslında bir sonun da başlangıcı olan ölüm izleği ön plana çıkar. Bu izlek, hayatın doğal akışının sonucu olarak gerçekleşirken bazen kişinin kendi yaşamına son vermesi şeklinde ortaya çıkar bazen de kişilerin yaşamının öyküde geçen kadın karakterler tarafından sonlandırıldığı görülür.

*Şövalye ve Şeytan* öyküsünde, aldıkları yenilgiyle topraklarını terk etmek zorunda kalmış insanlar, kendilerine yeni yaşam alanı ararken gemilerinde yaşanan salgın neticesinde birer birer yaşamını kaybeder. *“Ölümsüzlüğü, ruhun hastalığı dolayısıyla umutsuzluğu olarak açıklayan Kierkegaard, benliğe yabancılaşma anlamına gelen umutsuzluktan kaçınmak için, bireyin yaratıcısıyla karşı karşıya gelme cesaretini göstermesi gerekliliği üzerinde durmuştur”*(Sezer ve Saya, 2009, s. 152). Bu öykünün başkişisi de aldıkları yenilginin ve ölümlerin nedenini kendi kutsal kitaplarında bulmaya ve böylelikle içinde buldukları umutsuzluk duygusundan kurtulmaya çalışır. “Gün-gece tanımayan ölümler” herkes gibi şövalyenin silahtarını da tedirgin etmeye başlar. Şehirlere yayılan ve cüzzamdan bile ürkütücü görülen veba salgını nedeniyle kendini iyiden iyiye göstermekte olan ölüm, onları da sonsuzluğa ulaştırır. Silahtar, ölümün kendisine yaklaştığını hissetmesiyle birlikte içinde bulunduğu ruhsal çöküntünün etkisiyle ölümü kişileştirir:

“‘Efendim,’ dedi, ‘Biliyorum, Ölüm bu gemide... Bizimle... Hatta bu kamarada!’ Güldüm, ‘Yaa,’ dedim, ‘Ben göremiyorum, neye benziyor? Elinde kum saati, omzunda tırpanda var mı?’ Umutsuz bir baş sallamayla sustu silahtarım. ‘Sen,’ dedim, ‘Ölümü kaç kez gördün şu aramızda bıraktığımız Krallık’ta... Esmer, sakallı, parlak eğri kılıçlı, küçük parlak kalkanlı, yürür gibi at süren yüzlerce ölüm gördün sen... Burada değil işte hiçbiri...’ hıçkırır gibi bir ses çıktı boğazından, ‘Onlar ölüm değildi. Ölmek yarı belirgin bir şeydi. Sis gibi bir şey ama görüyorum şimdi onu, seyrek uzun saçlı, etleri dökülmüş, hurpani bir beze sarınmış, yaşlı, çok yaşlı bir adam. Gözleri yok. Ağzı yok. Sadece dişleri var. Yer yer dökük... Kapkara bir boşlukta duruyorlar... Sapsarı...’ Ürperdim”(Turan, 2009, s.63-64).

“Zemberek”te yer alan iki öykü ise kadınların işlediği cinayet olayları üzerine kurgulanır. İlk cinayet olayının yaşandığı öykü“Çağ Taşkın”dır.“Çağ Taşkın”, müzede rehber olarak çalışan bir adamla Mariçiko adında Japon bir kız arasında geçen ve adeta bir kültür şöleninin yaşandığı gizemlerle dolu bir öyküdür. Bu öyküde resim ve edebiyat iç içe geçer. Mariçiko, Artemisia’nın Judith ve Holofernes’i resmettiği tablodaki olayı gerçek yaşama yansıtarak bütün erkeklerden intikam almayı amaçlamaktadır. Ünlü İtalyan ressam Caravaggio, “*eski Ahit’e bağlı olup İbranice yazıları olmaması sebebiyle bazıları tarafından Tevrat ve İncil’e kabul edilmeyen fakat yine de bazı kiliseler tarafından kutsal sayılan Judith ve Holofernes’in apokrifik hikâyesini*” (Uçar, 2014, s. 87) Artemisia’dan daha önce resmeder. Artemisia<sup>4</sup> ise burada kendisine tecavüz eden Tassi’yi model alır ve sanatını silaha çevirerek ondan intikamını alır. Öyküde yer alan Mariçiko ise Artemisia’nın yaşadığı olayı sadece resmetmekle yetinmesine karşı çıkarak müzede tanıştığı rehberi, erkeklerin hepsini Holofernes olarak gördüğü için öldürüp bütün kadınların intikamını almak istemektedir:

“‘Ah, ah,’ dedi Mariçiko, ‘Bütün erkekler Holofernes’tir. Artemisia’nın sadece resim yapmakla yetinmemesi gerektiğini söylemişim. Sizi tam üç gün izledim. Artemisia’nın bu resmindeki alegoriden hep ironik bir biçimde söz ediyordunuz. Küçümsüyordunuz, çektiklerini resimle yenmeye çalışmasını. Erkek zorbalığı! Ben Artemisia değilim. Yetinemem alegoriyle. Ben onun eliyim şimdi”(Turan, 2009, s.44).

Öykü, başlangıçta rehber adam ile Mariçiko arasında yaşanacak bir aşk öyküsü gibi görünürken şaşırtıcı bir sonla biter. Mariçiko, Judith’in Holofernes’i öldürdüğü tablodaki gibi giyinip olayları resimdeki gibi kurgulayarak rehber adamı öldürür ve böylelikle bütün kadınların intikamını almış olduğunu düşünür.

“UltimaThule: Yedikule” ise çevresine kendisini Doktor Monk Maturin olarak tanıtan aslında tarihin en ünlü seri katillerinden birisi olan Karındaşen Jack’in hayatından yola çıkılarak kurgulanan polisiye bir öyküdür. Gerçekte Karındaşen Jack lakabıyla bilinen şahıs, Londra’da işlediği cinayetlerin sonucunda iş çıkırından çıkmaya başlayınca yeni kurbanlar için yeni mekânlar arar. Kendisine kurban olarak hayat kadınlarını seçen bu katil, aradığını İzmir’de bulamayınca İstanbul’a gider. Ancak aradığını burada da bulamaz. İstanbul’da pek çok Avrupalı elçinin, vezirin, hatta

<sup>4</sup>Artemisia Gentileschi, Barok dönem İtalyan ressamlardan biri. Bir meslektaşısı kendisine tecavüz ettiği için açtığı davada maruz kaldığı travmatik sorgulama süreci ile de biliniyor. Ayrıca, Judith’in Holofernes’in boynunu keserek öldürmesini betimleyen en ünlü resimlerden birinin sanatçısıdır (Keser ve Keser, 2015: 142).

sultanın can verdiği Yedikule Surları katilin dikkatini çeker. “Yıkıntılarında insanlarla karşılaşmaktan kaçan yaban hayvanları misali dilencilerin ve serserilerin barındığı bu hisar bir zamanlar Avrupa’nın en ünlü kalelerinden biriymiş”(Ibanez, 2007, s. 150). “Eskiden haritalara, ötesine geçemedikleri, kendisini de pek bilemedikleri topraklara UltimaThule yazarlarmış. Buradan sonra her şey olabilir. Ejderhalar bile anlamında”(28.11.2018, www.turizmaktuel.com). Yedikule Surları da tam anlamıyla içerisinde ne olacağı belirsiz, karanlık ve ürkütücü bir ortamdır. Katil, İzmir’den beri yolculuğu sırasında masasını paylaştığı Attila isimli kişiden İstanbul’daki cinayet olayları hakkında bilgi almaya çalışır:

*“Kahvaltılarını ederken İstanbul üstüne, Baedeker’inde yanıtları olmayan sorular sormaya başlamıştı: İstanbul’da suç oranı neydi? En fazla suç işlenen bölgeleri nerelerydi? Ne tür cinayetler yaygındı? Polis suçluların bulunmasında ne kadar başarılıydı? İstanbul’da aynı kişinin işlediği cinayet dizisi var mıydı; suçlu yakalanmış mıydı?”(Turan, 2009, s.74).*

Katil aradığını bulamayacağını düşünerek İstanbul’dan gitmek isterken daha önce Yedikule’de gördüğü balıkçı kadını kendisine kurban olarak seçmeye karar verir. Ancak her şey planladığı gibi gitmez ve katil ava giderken avlanır. Kadın, ıssız bir yer olan bu bölgede öykü başkışısının hayatına son verir.

### 3. Doğadaki Yaşam Mücadelesi

Güven Turan’ın “Kardelenin Masalı” ve “Kısa Gün” öyküleri diğer öykülerindeki gerilimli atmosferden uzaktır. Bu iki öykü, doğaya karşı verilmiş bir yaşam mücadelesinin öyküsüdür. “Kardelenin Masalı”, kendisinden küçükler için de bir öykü yazmasını isteyen bir kız çocuğunun isteği üzerine kurgulanır. Bu öyküde, karanlığın içindeki küçük bir tohumun kar altından çıkıp güneşe uzanmaya çalıştığı sıradaki verdiği yaşam mücadelesi anlatılır. Kardelen, doğa henüz uçsuz bucaksız bembeyaz bir örtü ile kaplıyken yılın ilk açan çiçeklerinden olması sebebiyle baharı müjdeleyen bir çiçektir. Bu çiçek tepesinde bastırın soğuğa meydan okuyarak tüm gücüyle karanlığı delmeye çalışır:

*“Tam bakışlarını yukarı dikmişti ki, tepesinin üstüne ıslak, ağır, yumuşak bir kitle iniverdi. Örtü üstünü. Silkindi korkuyla küçük fide. Birbiri arkasına iniyor, üstüne yığılıyordu bir soğuk, ıslak şeyler. Silkine silkine çıktı bu kabartının içinden. Bir yandan üstüne yığılan bu ağırlığa, bir yandan kendisini hiç aralıksız sarsalayıp duran uğultulu güce dayanmaya çalıştı bir süre. Sonra yorgun düştü. Üstüne yığılan şeylere direnemedi. Zamanla, yeniden kendini ilk uyandırdığı ıslak, soğuk karanlığın içinde buldu” (Turan, 2009, s.90).*

İlkyazın müjdecisi olan bu çiçek, yukarıda olduğu gibi zaman zaman başarısızlıkla sonuçlanan denemelerde bulunsa da sonunda verdiği zorlu mücadeleden başarıyla çıkarak Güneş’e kavuşur:

*“Genişleyen görünüm alanında, çevresini sonsuz bir beyazlığın kuşatmakta olduğunu gördü. Yukarıda gördüğü tüm renkler dalga dalga oynuyordu bu delip çıkmış olduğu beyazlığın ortasında...Şimdi küçük fideyle güneş göz göze bakıyorlardı”(Turan, 2009, s. 92).*

Kardelen, hayatında hiç görmediği ama her zaman düşünü kurduğu Güneş'ine kavuşarak uzun, soğuk ve karanlık kış günlerinden sonra gelen ümidin sembolü olur.

“Kısa Gün” öyküsünde ise bir böceğin korunacağı, besleneceği ve kendini güvende hissedeceği bir yere uçmak için verdiği mücadele konu edilir. Bu kısa öyküde böcek, hayatta kalmak için verdiği mücadelede ölümle yaşam arasındaki kısa çizgide gidip gelmektedir:

*“Yel yeniden vurunca, sarsıldı tekrar: ‘Ah, düşeceğim! Bitti!’ Birden mavi göğü karnının altında görüverecekmiş gibi korktu. O mavi kubbenin uyandırdığı coşkuyla korku, düşlerinde bile titretiyordu onu. Ölüm demekti çünkü o maviyi öyle, o açıdan görmek. Bu korkunun tazelenmesiyle, usul usul geri çekilmeye başladı” (Turan, 2009, s.45).*

Böcek, yeni bir yer aramakla başaramayacağını düşünerek geri çekilmek arasında ikilemde kalır. Böcek, yaşamını devam ettirebilmek için daha az tehlikeli bir yere gitmek zorundadır ancak bu zorlu mücadelede atacağı tek bir yanlış adımın kendisi için bir son olduğunu bilir. Bu güvenli yer ise duyurgaları ile tespit ettiği kendisine çok yakın bir yerde olan güldür. Rüzgâr ile yağmur ise onun yapacağı bu kısacık uçuşa engel olur. Geri gitmenin en az ilerlemek kadar tehlikeli olduğunu farkında olan bu böcek, evi, sığınağı ve beslenebileceği tek güvenli bölge olan güle ulaşmak zorundadır. Böcek, birkaç başarısız denemeden sonra hedefine ulaşır ve verdiği yaşam mücadelesini kazanır.

#### 4. Anlam Arayışı

“Zemberek” öykü kitabının ilk öyküsü olan “Çember”in başkişisi, Granda adlı edebiyat dergisinde gördüğü ve kendisini şaşkınlığa uğratan bir fotoğrafın izini sürmek ister. Bu kişi, dergide gördüğü ve üzerinde “Cenova’da bir sokak” yazan fotoğraftaki şapelin daha önce hiç görmediği bir yer olmasına rağmen tanıdık gelmesine bir türlü anlam veremez. Bu durumun kendisini rahatsız etmesi üzerine fotoğraftaki şapeli bulmak için Torino’dan Cenova’ya doğru yola çıkmaya karar verir. Bir kafede otururken kendisine bu yeri bulabilmesi için yardım eden garsonun verdiği bilgiden yola çıkarak aradığı fotoğraftaki şapeli bulur. Şapelin kapısında bulunan “*Bu kapı İstanbul’da açılacak*” (Turan, 2009, s.12) yazısı üzerine ise büyük bir korku yaşar. Turan’ın burada merak unsurunu sağlayarak gizeme yaslı bir anlatım tercih ettiği görülür. Bu garipliğin çözülmesi için ise başkişi Cenova’dan ayrılıp İstanbul’a gider. Ancak neyi nerede arayacağını, hangi kapının nerede ve nasıl açılacağını bilemez. Galatasaray yönünde ilerlerken gördüğü kilisenin dergideki fotoğrafa inanılmaz bir şekilde benzediğini fark etmesi üzerine kapıdaki kâğıda doğru yönelir ve “*Bu kapı Cenova’da açılacak*” (Turan, 2009, s.14) yazısını görünce arayışı son bulur. Böylece çember tamamlanmış olur.

Gizemli öykülerden bir diğeri olan “Kapan”da ise otomobilinin kaputundan çıkan bembeyaz dumanlar ile yaşadığı dalgınlıktan uyanan bir kişinin su aramak için çıktığı yolda kendini bir kapanın içinde bulması konu edilir. Bu kişi, çevresindeki hiçbir şeyi o ana kadar fark etmemiş olmasına şaşırıp içinde bulunduğu garip duruma anlam aramaya çalışarak çevreden gelen sesin izini sürmeye başlar. Hiçbir hayat belirtisi olmayan bu yerde yolun bir türlü bitmemesi üzerine ise umutsuzluğa kapılır. Ancak bir anda aklına bir metinde okuduğu keşişin gelmesi üzerine yılmadan yoluna devam etmeye karar verir:

*“Yıllar önce okuduğu bir metinde, bir kentte, inancına karşı başlayan bir kıyımdan bir keşişin bir adaya kaçışının, orada bu adayla ilgili duyduklarına dayanarak, adanın ortasındaki tepenin üstündeki pınarı aramak için o tepeye turmanışını anımsıyor. O keşiş bezmemişti. Bunu düşündüğünde bir canlılık geliyor üstüne. Keşiş gibi o da pes etmeyecek. Benzerlik o zaman dank ediyor kafasına. O da suyu aramıyor mu?” (Turan, 2009, s.84).*

Bu zorlu yolculuğun sonunda karşısına derin bir çukurun dibinde yer alan bir köyün içerisinde, ele ele tutuşup duyduğu müziğin ritmiyle dönen kadınlı erkekli ve aynı renklerde giyinmiş hemen hemen aynı yaşlarda olan bir insan topluluğu çıkar. Bir anda kendisini ıssız mekânlarda hiç kimse ile irtibat kurmadan, konuşmadan meditasyon yapmaya çalışan keşişlerin içerisinde bulur. O, bu garip yerdeki insanlarla ilişki kurmaya çalışırken onların bir anda kendisini halkanın içerisine aldıklarını görür. Bir süre sonra ise içine düştüğü bu kapanın oluşturduğu atmosfer, onun ruhundaki manevi boşluğu doldurarak yol boyunca yaşadığı susuzluğu ve yorgunluğu unutturmuş olur.

### 5. Belleğin Gücü

Bellek, insanların yaşadıklarını, gördüklerini ve duyduklarını akılda tutabilme becerisidir. Bu beceri ise belleğin gücü ile aynı oranda gerçekleşmektedir. *“Öğrenilenlerin kalıcılığı büyük ölçüde bellekle ilgilidir ve bellek ile öğrenme süreçleri birbirini tamamlayan süreçlerdir”*(Korkmaz ve Mahiroğlu, 2007, s.98). “Kedi Beşiği” öyküsünde “Arjantinli Bellek Tanrısı” adı verilen yaşlı bir adamın sahip olduğu güçlü bellek konu edilir. Gözleri görmeyen yaşlı adam, İstanbul’da gezerken genç bir adamdan çevreyi gözlemleyerek neler olup bittiğini anlatmasını ister. Bu sırada iki çocuğun kedi beşiği adı verilen ip oyununu oynaması dikkatini çeker. Dünyanın birçok yerinde parmaklara geçirilip iki ucu bağlı olan ipe çeşitli şekiller verilerek oynanan ve çok eski olan bu oyun hakkında yaşlı adamın verdiği bilgiler şaşırtıcı düzeydedir:

*“Edward Gibbon, The Decline and Fall of the Roman Empire’in VI. Bölümünde, ordunun zaaflarından söz ederken, Tacitus’a atfen, Annales’de Germanicus’un ordusunun Elbe kıyılarında, savaşa girmeyi beklerken, bir ip oyunu oynadıklarından söz eder...Tacitus bu ip oyununun Herodotos’un Tarih’inde değindiği, Mısır’da çocuklar arasında yaygın olmakla birlikte, büyükler arasında da oynanan oyun olması gerektiğine işaret eder... Bu bilgiyi sadece, 1675’te Venedik’te basılmış bir Annales’te bulmak mümkün. Örneğin Loeb edisyonunda bu yer almıyor” (Turan, 2009, s.22).*

Genç adam da Platon’un “Timaeus”unu okumuştur. Ancak kitabı okumasının üzerinden henüz çok bir zaman geçmemesine rağmen kitaba dair pek fazla bir şey hatırlamaz. Bununla birlikte yaşlı adamın basit bir oyun hakkında bu kadar çok şeyi hatırlayan müthiş belleği, genç adamı şaşkınlığa uğratar. *“İnsanın hatırlaması, duygusal bir ilişkidir, kültürel biçimlendirme ve kopmayı aşarak geçmişle kurulan bilinçli bir ilişkidir”*(Assmann, 2015, s. 43). Belleğin sınırsız gücünün farkında olan bu adam, belli ki kendisini yalnız hissetmemek için belleğini sığınılacak bir liman olarak görür. *“Bir olayın bir grubun belleğinde kalabilmesi için anlamlı bir gerçekle zenginleşmesi gerekir”* (Assmann, 2015, s. 46). Hüzünlü bir yüze sahip bu yaşlı adam, *“bir yerlerden de bir parça sicim bulalım... Kedi Beşiği oynamak istiyorum!”*(Turan, 2009, s.22) diyerek çocukluğunda yaşadığı güzel anılara bu oyunla dönmek ister. “Kedi Beşiği” onu

şimdiki yaşamından uzaklaştırıp çocukluk yıllarına götürecektir. Yaşlı adam genç adama, “*belleğinin seni yalancı çıkartmasına izin vermemelisin, hiçbir zaman*” (Turan, 2009, s.22) der. Çünkü “*unutmak bir hiçlik ve yok edıştır. Yok etmek, kötü bir şeyse, belleksiz olmak da kötüdür*” (Kılıçkaya, 2015, s. 267). Yaşlı adam, güçlü belleğiyle unutmamanın insanı hiçliğe götürüşüne engel olmak ister. Yaşlı adam, “*bellek kütüphanedir... Kütüphane Bellek*” (Turan, 2009, s.22) sözüyle adeta bir kütüphaneyi anımsatan belleğinin gücünü göstermiş olur.

## 6. Kadının Sanata Dokunuşu

Kadın, toplumsal konumu, gündelik hayat içerisindeki yeri ve de güzelliğiyle edebiyat içerisinde kendine önemli bir yer edinir. “*Kadınlar arasından çok az sanatçı çıktı ama en güzel yontular, en güzel resimler kadınlar için yapıldı, en güzel romanlar, en güzel öyküler, en güzel şiirler kadınlar için yazıldı*” (Alkan, 1996, s.20). Güven Turan’ın öykülerinin büyük bir çoğunluğunda da kadının ön plana çıktığı görülür. Güzelliğin sembolü olan kadın, yüzyıllardan beri bu eşsiz güzelliğiyle sanat eserlerinde yer bulur. “*Güzeli bir idea, bir ülkü olarak alan metafizik güzellik anlayışlarının yanında, güzeli psikolojik olarak alıp değerlendirenler de vardır. Theodor Lipps, güzeli bir insanın haz duyduğu, kendisini özgür hissettiği biçim olarak algılıyor. Buna göre güzellik bir objenin bende bir etki meydana getirebilmesi için kullanılan bir isimdir*” (İnceoğlu ve Kar, 2010, s. 179). Kadın güzelliğiyle sanat eserlerinin meydana getirilmesi sürecinde yaratıcısını etkileyerek ona ilham kaynağı olur. Böylece kadın, bazen bir şiirin, bazen bir müziğin, bazen de bir resmin baş figürü olur. Yazarın öykülerinde de genellikle bir kadının dokunuşu vardır. İşlenen cinayetlerin faili olan veya mitlerle bağlantılı olarak yılanlaşan kadınlar, öykülerdeki gerilimi sağlayan ana unsurlardır. “*Son Sonnet*” ile “*Etüt*” öyküleri ise diğer gerilim dolu öykülerden farklı olarak kadının bir sanatın yaratımına etkisi üzerine kurgulanır. Kusursuz güzelliğin arandığı *Frenhofer’in Gecesi*’nde ise hayal edilebilecek en güzel kadını resmetmeye çalışan bir kişinin yaşadığı süreç ele alınır.

“*Son Sonnet*”de aynı zamanda yazar da olan bir şair, yetmiş üçüncü yazarlık yıldönümünde yayıncının kendisinden yeni bir şiir beklemesi üzerine yazacağı son bir şiir arayışı içerisinde. Beklenen bu son şiir öyle mükemmel bir formda olmalıdır ki kimse bu şiirin şekliyle uğraşıp şiirin güzelliğini gölgeleyemesin. Bunun üzerine yaşlı adam, Arthur Rimbaud’un “*Sesliler*” sonnetinde sadece ünlülerle şiir yazmasından yola çıkarak ünsüzlerle kurulu ve kendisine sessizliği verecek bir sonnet yazmaya karar verir. Şair, kimsenin didikleyemeyeceği, geleceğe yönelik öngörülerde bulunmasına engel olacağı ve iz bırakacak bir “*Son Sonnet*” yazacaktır. Ancak bu kadar yıllık yazın hayatından sonra yazacak bir şeyinin kalmadığını düşünüp çaresiz kaldığı bir anda büyük torununun karısının sözleriyle yeniden bir arayışın içerisine girer:

“*Beni yazın!*”

*Ben kimse üzerine yazmadım şimdiye kadar!*

*Yok canım, bu kadar öfkelenmesine gerek yok, bu kadar bağırmasına. Yalan olduğunu elbette biliyordur bu kadın.*

*İyi ya işte! Şimdiye kadar hiç yapmadığınız bir şey yapmış olursunuz... Örneğin bir sonnet yazın bana, bir Ronsard Sonnetsi...”* (Turan, 2009, s.18).

Pierre de Ronsard'ın sonesini kendisinden yaşça çok küçük olan Helene adlı bir kız için yazdığı söylenir. Evin bu küçük gelini de Ronsard'ın sevdiği kıza yazdığı şiir gibi onun da kendisine bir şiir yazmasını istemektedir. Bu düşünceyle heyecanlanan yaşlı adam küçük geline ithaf ettiği "Son Sonnet" ile amacına ulaşmış olur.

"Etüt" öyküsünde ise hasta bir piyanistin sevgilisiyle birlikte gittiği bir manastırda yeni notalar oluşturabilmek için verdiği mücadele anlatılır. Piyanistin eli birçok kez piyanoya gitse de çalamamak, önünde boş duran nota kâğıdına bir şeyler yazamamak onu tedirgin etmektedir. Bu terk edilmiş manastırda birçok deneme yapsa da tasarladıklarını ilk gençliğindeki gibi yazamayan piyanist, onu harekete geçirecek sıcak bir dokunuş arayışındadır:

*"Açık bir pencereden genç bir kadın sesi geliyor, hafifçe kalın, gençliğine karşın görmüş geçirmiş duygusu uyandıran bir ses. Birden susuyor. Sadece iki dize. Kısacık. Sonsuz. Kısacık bir ezgi. Bütün bir senfoniye, operayı alacak içine. Uzun girişimler için, uzun bir yaşam duygusu gerek"* (Turan, 2009, s.24-25).

Bu sıcak dokunuş ona hastalığının verdiği acıları ve ölüm düşüncesini de unutturacaktır. Hayal gücünün yarattığı endişeyi bu seslerle aşmayı başaran piyanist, içinde bulunduğu tedirgin durumdan kurtulur. Piyanist, bir kadının sesinin dokunuşuyla yeni notalarını oluşturmayı başarır.

"Frenhofer'in Gecesi", -metinlerarasılıktan faydalanılarak- Balzac'ın en ünlü yapıtlarından birisi olan "Gizli Başyapıt"ın devamı niteliğinde kurgulanmış bir öyküdür. "Gizli Başyapıt", sanatına tutkuyla bağlı olan bir adamın kusursuzluğu arayışı ve bunun sonucunda oluşturduğu başyapıtında o dönemin ünlü ressamlarının hiçbir şey göremediklerini söylemeleri üzerine yaşadığı hayal kırıklığı ve öfke ile birlikte bunalıma girip resimlerini de yakarak intihar etmesini ele alır. Frenhofer, sanatına tutkuyla bağlı olup başka ressamlardan daha yükseği ve uzağı görebilen birisidir. *"Frenhofer, mükemmelliğin bir insanda bulunabileceğini hayal etmez; fırçasına yol gösteren model, sadece ateşli aklının kıvrımlarında yaşar. Harika ve canlı bir kadın hikâyeye sadece, Usta'ya kendi yaratımının, doğanın kusurlu çalışmasından daha üstün olduğunu kanıtlamasına izin vermek için taşınır"* (Pacteau, 2005, s. 14). O, resimlerini başka ressamların bakışlarından bile kıskanarak kimseye göstermek istemez:

*"Ne!.. Yarattığım kadını, eşimi size göstermek mi? Tertemiz mutluluğumun üstüne örttüğüm örtüyü yırtmak mı? Korkunç bir ahlaksızlık olmaz mı bu? On yıldır bu kadınla yaşıyorum ben. Yalnızca benim o; ve beni seviyor. Vurduğum her fırçada bana gülümsemedi mi? Bir ruhu var onun, benim ona verdiğim bir ruh! Benden başka birinin bakışları onu utandırıp kızartabilir. Onu göstermek mi!"* (Balzac, 2017, s. 46).

"Frenhofer'in Gecesi"nde ise yazar, Poussin ve Porbus adlı iki ressamın Frenhofer'in resmi hakkındaki düşüncelerini belirttikten sonraki kısmı yeniden kurgular. Poussin'in "Et in Arcadia Ego" eserinde sanatçının imzası gibi duran "IN ARCADIA EGO" yazısı üzerine Frenhofer kahkahalarla gülmeye başlar. Arkadya, adını "Arkadya bölgesinin efsanelik atası" (Erhat, 2017, s. 55) olan mitolojik karakter Arkas'tan alan ve bir cennet olarak adlandırılan bir bölgedir. *"Latince dilbilgisine göre bu ifade, alışlageldiği gibi 've ben de Arkadya'da yaşadım' olarak değil (dönemin kültürlü kişileri bunu biliyorlardı) şöyle çevrilebilir: 've ben de buradayım Arkadya'da bile varım' dolayısıyla konuşan kurukafadır, ölümdür, yaşanacak en güzel yerde bile"*

*insanların kaderlerinden kaçamayacaklarını anımsatır*”(Strauss, 2016, s. 16). Bu yazı ölümün çağrışımını yapmakla birlikte aynı zamanda sanatçının ancak arkasında bırakacağı resimlerle ölüme karşı zafer kazanacağını düşünmesi olarak da yorumlanabilir. Frenhofer resimde yer alan “IN ARCADIA EGO” yazısını öperek ölümün bir yok oluş olduğu düşüncesine karşı arkasında bıraktığı sanat eserleriyle kendinin ölümsüz olduğunu ve sanat tarihinde kendisine bir yer edindiğini düşünür. Frenhofer, uşağına eve kim gelirse gelsin bütün resimleri yaktığını ve öldüğünü söylemesini ister. O, yolculuğunun gerçek başlangıcına doğru yola çıkarken öykünün sonu da Balzac’ın kitabına ait cümlelerle sonlanır:

“...Ertesi gün Porbus kaygılar içinde, Frenhofer’in evine gitti gene ve onun, o gece, resimlerini yaktıktan sonra, öldüğünü öğrendi” (Turan, 2009, s.54).

### **Sonuç**

Güven Turan, “Zemberek” öykü kitabında merak ve korku duygusunu dinamik tutarak gerilime yastı bir anlatımı tercih eder. Karakterlerin yaşadığı dönüşümler, mitik bağıntılar, gizemli olaylar ve düş-gerçek çatışmaları öykülerdeki merak unsurunu harekete geçirir. Yazar, bazı öykülerinde fantastik unsurlardan yararlanarak gizem ve korku duygusunu beslemeye çalışır. Onun öykülerindeki genel atmosfer gerilim üzerine kurulu olmakla birlikte bazı öyküleri daha dingin bir yapıdadır. “Kardelenin Masalı”, “Son Sonnet”, “Kedi Beşiği”, “Etüt” ve “Kısa Gün” öyküleri durağan yapılarıyla diğerlerinden ayrı bir konumda yer alır. Güven Turan’ın diğer öykülerinde yer alan gerilim unsuru yerine bu metinlerde doğa ve sanat baskın rol oynar.

“Zemberek”teki öykülerde daha çok “ölüm” ve “kadın” izleğinin ön plana çıktığı görülür. Türk edebiyatında kadın karakterlerin entrik kurgudaki rolü Güven Turan’ın söz konusu metinleri için de geçerlidir. Yazarın öykülerinde kadınlar, bazen intikam alan bir cellada dönüşürken bazen de bir sanatın ortaya çıkmasında önemli bir figür olarak yer alırlar. Öykülerdeki kadın karakterler, sanatın müzik, resim ve edebiyat gibi farklı dallarına mensup sanatkarlarının eserlerini oluşturmasında önemli bir güçtür. Kadınların katil konumunda yer aldığı “Çağ Taşkını” ve “UltimaThule: Yedikule” öyküleri şaşırtıcı sonla biterken; “Son Sonnet”, “Etüt” ve “Frenhofer’in Gecesi” öykülerinin ise kadın güzelliğinin sanata etkisi üzerine kurgulandığı görülür.

“Zemberek”teki birçok metnin kültürel unsurlarla birlikte ele alınarak zenginleştirildiği görülmektedir. Ayrıca resim, müzik gibi sanatın birçok dalıyla birlikte örülü bu metinlerde kurgu, ünlü tablolardan, kentlerden, şiirlerden ve kitaplardan yola çıkılarak oluşturulmuştur. Bu kitaptaki öykülerin kültürel anlamda okuru zenginleştiren metinler olduğunu da söylemek mümkündür.

### **Kaynaklar**

Alain (2016). *Minerva ve bilgelik* (A.Yörükân, Çev.). Ankara: Doğu Batı Yayınları.

Alkan, E. (1996). *Şiirin ölümsüz kadınları. Varlık Dergisi, 1062, Mart, 20-26.*

Armstrong, K. (2006). *Mitlerin kısa tarihi* (D. Şendil, Çev.). İstanbul: Merkez Kitapçılık.

Assmann, J. (2015). *Kültürel bellek* (A. Tekin, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

- Balzac, H. (2017). *Gizli başyapıt* (S.Rifat, Çev.). İstanbul: Can Yayınları.
- Cicero, M. T. (2016). *Tusculum tartışmaları I ölümü küçümseme* (Ç. Menzilioğlu, Çev.). Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- Erhat, A.(2017). *Mitoloji sözlüğü*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Hızlan, D.(2015). Güven Turan'a dair. *Varlık Dergisi*, 1298, Kasım, 4-6.
- Ibanez, V. B. (2007). *Fırtınadan önce şark*(N.G. Işık,Çev.).İstanbul:Türkiye İş Bankası Yayınları.
- İnceoğlu, Y.ve Kar, A. (2010). *Dişilik, güzellik ve şiddet sarmalında kadın ve bedeni*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Keser, İ. ve Keser, N. (2015). Kadın tarihi için bir anıt: akşam yemeği partisi. *Humanitas Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 5, 137-152.
- Kılıçkaya, D.(2015). Belleğin kış uykusu ve ıssızlığın ortası adlı romanlarda bellek. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(38), 264-273.
- Korkmaz, Ö. ve Mahiroğlu, A.(2007). Beyin,bellek ve öğrenme.*Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1), 93-104.
- Levinas, E. (2011). *Tanrı, ölüm ve zaman* (I. Ergüden, Çev.). Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
- Moran, B. (1994). *Türk romanına eleştirel bir bakış*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Öztürk, Ö. (2009). *Folklor ve mitoloji sözlüğü*. İstanbul: Phoenix Yayınevi.
- Pacteau, F. (2005). *Güzellik semptomu*, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Parlatır, İ. (1998). *Türkçe sözlük*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Sezer, S.ve Saya, P. (2009). Gelişimsel açıdan ölüm kavramı. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 151-165.
- Steinmetz, J. (2006). *Fantastik edebiyat*(H. F. Nemli,Çev.). Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
- Strauss, C.L. (2016). *Bakmak dinlemek okumak*(Ö. B. Albayrak, Çev.).İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Tez, Z. (2008). *Mitolojinin kültürel tarihi*. İstanbul: Doruk Yayıncılık.
- Todorov, T. (2017). *Fantastik*(N. Öztokat, Çev.). İstanbul: Metis Yayınları.
- Turan, G. (2009). *Zemberek*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Tüzün, A. (2006). *Güven Turan şiiri ve cendere*. İstanbul: Digraf Yayıncılık.
- Uçar, M.(2014). *Caravaggio'nun eserlerinde vahşetin görselliği*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Işık Üniversitesi, İstanbul.

Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 28, Sayı 1, 2019, Sayfa 30-43

Yalom, I. D. (2001). *Varoluşçu psikoterapi*(Z. İ. Babayiğit, Çev.). İstanbul: Kabalıcı Yayınevi.

İnternet Kaynakları

<http://www.turizmaktuel.com/haber/dunyayi-unutacaginiz-10-yerden-biri-turkiye-de>Erişim Tarihi: 28.11.2018